

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

СОЦИАЛИСТИГ ЧАРЫШТЫҢ ТУГУН БЕДИК ТУДААЛ!

ТИИЛЕКЧИЛЕР

СЭКП Кызыл хооромунуң бюросу болгаш хоорайның күүсөкчи комитети республика найыспалының, үлөтүр, туугу, транспорт, садыг амыдырал хандырылга, көдөз ажил-агый коллективтериниң 1972 чылдың дөрткү кварталында база бүдүн чыл дургузунда социалистиг чарыжының түңнелдерин үндүргөн.

Кызыл хоорайның үлөтүр бүдүрүлгелериниң чарыжына Кызылдың тууибу заводу тиилекчи болган. Ол коллектив эрткен чылда продукция сайгарарының квартал планын 120,4 хуу, күш-ажылдың бүдүрүчүлүүн бедидерин 105,8 хуу күүсеткен. Ол ышкаш продукцияның бот-үнезин чигедип, орулга алырының сорулгазын чедишкенин бот-тандырган.

Автотранспорт бүдүрүлгелериниң чарыжына № 2 АТБ эки көргүзүлгөргү болуп, чың сөөртүрүүнү планын 107 хуу, күш-ажылдың бүдүрүчүлүүнү планын 108,4 хуу күүсеткен.

«Тыва септелге-туугу» трестин Кызылда септелге-туугу эргелели дөрткү кварталда септелге болгаш туугулар кылырының планын 133 хуу, күш-ажылдың бүдүрүчүлүүн 117,8 хуу, чурттага туугуларын ажылгалга кирериниң планын 172,7 хуу күүсеткен, туугу организациаларының аразында чарыштың тиилекчизи болган.

Амыдырал хандырылга болгаш коммунал ажил-агый бүдүрүлгелеринден хоорайның амыдырал хандырылга комбинаты дээр көргүзүлгөргү чедип алган. Ол комбинат чонга ачы-дуза чедирериниң сайгарылга планын 101,6 хуу, күш-ажылдың бүдүрүчүлүүнү планын 101,4 хуу күүсеткен.

Көдөз ажил-агый продуктуларын бүдүрериниң болгаш сайгарарының планын амыр күүсеткен «СУПАК» СОВХОЗТУҢ КОЛЛЕКТИВИ хоорайның көдөз ажил-агый бүдүрүлгелериниң аразында социалистиг чарышка тиилекчи болган.

Эрткен юбилейлиг чылдың социалистиг чарыжының түңнелдерин база үндүргөн. БУДУН ЧЫЛДЫҢ ЧАРЫЖЫНА ОЛ-ЛА ТУУИБУ ЗАВОДУ, № 2 АТБ-НИ, ХООРАЙНЫҢ АМЫДЫРАЛ ХАНДЫРЫЛГА КОМБИНАТЫ, «СУПАК» СОВХОЗУН болгаш туугу коллективтеринден «Кызыл төп элентростанция туугу» эргелелин тиилекчи деп санаан. Күш-ажылчы чедишкенин болуп, тиилекчи болган бүдүрүлгөлөргө СЭКП Кызыл хооромунуң болгаш хоорайның күүсөкчи комитетиниң шилчир Кызыл туугуларын тысырын дондатырган.

Эт комбинатының, автосептелге заводунуң, хлеб заводунуң, № 12 автобазаның, «Тыва көдөз туугу» трестин, Республиканың автобүдүрүлгөргү, 14 дугаар механизация эргелелиниң, «Суг-канал» эргелелиниң коллективтери эрткен чылда база бедик көргүзүлгөргү амыдырал.

Нийтиник чөмөнилге черлериниң, садыг болгаш өскө-даа организациаларының салдыган сорулгалары күүседир талазы-биле четпес амыдыралын айттып, беш чылдың шийтирилгүшү чылда бедиктен социалистиг хүлээлгелерин күүседирин чедип ап, бригадаларының, цехтериниң аразында социалистиг чарышты калбартыры оларга сүмөлзэн.

БИСТИҢ КОРР.

ТУҢНЕЛДИ ҮНДҮРГЕН

СЭКП-ниң Улуг-Хем райкомунуң бюросу, райкүсөөм 1972 чылда социалистиг чарыштың түңнелдерин чыңа-лажып көргөн. СЭР-ниң тургустууларының 50 чылыгы адал болдурган социалистиг чарышка кирешкенин үлөтүрүп, көдөз ажил-агыйның ажил-ишчилери тодаргай чедишкенин чедип алганга демдегелзэн.

Күртөөгө садыг эрткен, сүт-түң чыл планнары ажыр күүсеткен. Мурдугу чыл-биле деңизерге сүт-түң нийти чылдаан көрүдүр.

Эрткен юбилейлиг чылда «УТКА 25 чылы», «Күш-

ажылдың хостуу» совхозтар, Ишти-Хемниң, Торгалыгың сүт-баран фермалары чедишкенин амыдыралар.

Мал ажилының продуктуларын бүдүрүр болгаш күртөөгө садыг талазы-биле эки түңнелдерин чедип алган «УТКА 25 чылы» совхозу социалистиг чарышка тиилекчи кылдыр санаап, партия райкомунуң болгаш райкүсөөмунуң шилчир Кызыл туугу хөдөө арттырар деп шийтирилзэн.

Партия райкомунуң болгаш райкүсөөмунуң фермалар аразында шилчир Кызыл туугу «УТКА 25 чылы» совхозтуң

Ишти-Хем фермасына ты-выскаш, Ферма бир пнеке олааштыр эрткен чылда 1733 кг сүтү сагган.

Күш-ажылдың адал туугуларын бүдүрүр чыңа-лажып 113 хураган алган «Х Улуг хурага» колхозтуң хойжузу Чигат-оол Кыргысевич Чам-ынага тураскалың көдүргөн.

Улуттук транспорт болгаш туугу организациаларында эрткен чылда № 586 механизацияланган колонна, № 200 орук участогунуң, илти ажил-агый чериниң, Теринг-Ханниң монгу суу бүдүрүлгөргү коллективте-

ри эки көргүзүлгөргү болганар.

Юбилейлиг чылдың социалистиг чарыжына эки түңнелдерин чедип алган № 586 механизацияланган колонна-ның коллективин тиилекчи деп санаан, алаа партия райкомунуң болгаш райкүсөөмунуң шилчир Кызыл туугу хөдөө арттырар.

Эрткен чылда Арты-Улугуң ажилың кооперацияны өскүс чедишкенин болгаш, деңизерге, партия райкомунуң болгаш райкүсөөмунуң шилчир Кызыл туугу тымыскаш. Ол коллектив бараан саарылааның планын 101,3 хуу күүсеткен.

Д. АРАКЧАА.

МАЛ АЖЫЛЫ — ШАЛЫПЧЫ ФРОНТ

ХОЙЖУЛАРНЫҢ СӨЗҮ

Эрзинде «Мөрөн» колхоз-тун № 1 хойжу бригаданы тоску беш чылдың ийги чылы багай эвес түңнелдерин дооскан. Ол дугайың бригаданын хойжуларының чоокта чаа болуп эрткен хураалына демдегелзэн. Бригада нийтин-биле төрүүр 100 хойга онааштыр 90 хураганни менди доруктуруп, колхозтун хойжу бригадаларының социалистиг чарыжына боттарының болу-наар аргаларын, кулавырларын чыңаалажып көргөн.

Бригада нийтин-биле эрткен чылдыңдан бедик көргүзүлгөргү чедип алырын шийтирилзэн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

түгүн база акша шаңгалын алган.

Тоску беш чылдың шийтирилгүшү чылда мал ажилының продуктуларын бүдүрерин болгаш белектерин көүдөдир дээш Бүгү-эвилелдин социалистиг чарыжына боттары дугайында партияның база чазактын доктаалын амыдыралга боттарыны-биле хойжулар боттарының болу-наар аргаларын, кулавырларын чыңаалажып көргөн.

Бригада нийтин-биле эрткен чылдыңдан бедик көргүзүлгөргү чедип алырын шийтирилзэн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

пирлээн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

пирлээн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

пирлээн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

пирлээн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

пирлээн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

пирлээн. Тус-тус малчынар бар арга-курлавырларын санап көргөш, бедиктен хүлээлгелерин алгалаан. Чижээ, хойжу Ш. Соян бо чылдын төрүүр 100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

100 хойга онааштыр 100-тен эвээш эвес хураганни менди доруктуруп, бодунуң күжү-биле 10 тонна ситенин кезип, 20 тонна өдөкти болуп, 2 тонна дусту эккеп алырын хүлээгеш, колхозтун № 2 хойжу бригадында мурнакчы хойжу М. Чамзырынын чарышка кыйтырган. Өскө-даа хойжубар колхозунда-ла төрүүр

Амгы үеде бригаданың хойжулары сорук кирешкенин амыдырал, кыштап нийтинин малын хур ажырагыч, мал-дың чаш төгүн бүтүн кыта-лап алырында чүткүп турарлар. Бригадада мал кышта-лаашкынының байланы эки.

М. БЕЛЧЗЗ, хойжу.

СААНЧЫНЫҢ ҮЛҮҮ

Бо чурукта анык саанчы Зоя Ооржак «Шекпэр» совхозтун Суг-Кажээ сүт-баран фермасында амыдырал-ла 8 чыл чедип берген. Эрткен юбилей-лиг чылдың эгезинде Зоя Ооржак бодунга быжылгаан 19 нинин бирезинге онааштыр хол-биле 1750 кг сүтү саап алырын хүлээгеш, Аны-як саанчының ийги хүлээ-геш ийги алының чылдың кижилер чыгынып турган. Комсомолчу кыс сөзгөн сө-зүңгө ээ болуп, ол хүлээ-геш алыры-биле күсөдип, өөрүнүң аразында тиилекчи болуп үнгөн.

Ферманын комсомолчулары болгаш аныктары СЭКП ТН-ниң, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВПС-тин мал ажилдакчыларының Бүгү-эвилел социалистиг чарыжын калбартып дугайында доктаалын чыңаалажып көрүп,

тоску беш чылдың үшкү шийтирилгү чылда сорул-галарын салып турда, Зоя Ооржак бодунга оон-даа бедик хүлээлгени алган. Саап турар инектериниң ажаалазын, чөм-гөрдөзүн узам экижидип тургаш, бир инектен-не чылда 1800 кг сүтү саарын ол алаан.

Амгы үеде Зояның бир инектен-не хүнде 6—7 кг че-дир сүтү саап ап турары ол бодунуң сөгзгөн сөзүн база ка-тап бадыйтап шылаар дээр-ини херечилеп турар. Суг-Ка-жээ сүт-баран ферманын коллективин 1972 чылдың түңнелдерин ээстээр СЭП Барыны-Хемчик райкомунуң болгаш райкүсөөмунуң ферма-лар аразында шилчир Кызыл туугу чаалап алган.

О. НАМЧЫЛАН, С. ФЕОКТИСТОВУҢ фото-зу.

ӨЗҮҮЧЕЛ МАЛДЫ ӨСТҮРЕР

Чөөн-Хемчик районда «Ок-тябрь 30 чылы» колхоз ха-ван өстүреринде ха-ван ферма-зын тургузганды бээр амы-дырал-ла оон болган. Ылчала-ла өстүрер мал ам безин 342 баш четкен. Ол дээр, кол-хозтун планнап турганы-биле амыр, бо беш чылдың тө-чүзүндө чедип алдынар ужу-руг сайдыр. Ха-ван, ферма-зын чыл бүдүрүшкө-дө колхоз-арыг орулганы берип келген. Монгуш Магнайга удуртка ол ферманын коллективин чүгү-дө 4 кижиден тургуз-ган. Ха-ван ажалачылары мал-ды өстүрер, оон-биле кол-

хозунга орулганы бээр дээш кызымак амыдырал турар. Эрткен чылдың кол хавандан 13, а дугурун төрүүр ха-вандан 6 ха-ван оолдарын мен-ди доруктуруп оларын кызымак, шудурга амыды-ралын херечилеп-дир. Тоску беш чылдың шийтирилгүшү чылда ха-ван бүдүрүшкө-дө оонаштыр 12-ден эвээш эвес, Н. Монгуш дугуш ха-ван бү-дүрүшкө-дө 6-дан куду эвес ха-ван оолдарын дорукту-руп хүлээгешер.

Амгы үеде ферма 65 баш

ха-ваны садыр-биле семирти амыдырал тургускан. Оларын чогуур рацион азырап азы-рап, ажаап турар. Фермада төрүүр улуг ха-ваннар 10 баш, дугуш ха-ваннар 15 баш. Бо хүнге чедир оолдаан 6 ха-ванның 40 ажыг оолдарын менди дорукту-руп.

Оон-биле төрөгөштер ха-ван ферманын амыдырал-ла четпес чүдүлдер барын мыт-тайып барып болбас. Ха-ванын баш садыр көндүрүп, мурну-да турган кызымакка ам сынмастан, Семирти азы-раар ха-ваннар даштын саваң

кырынга хопуп турар. Ха-ван кызымак эри, кыры ой-луп дүжөр четкен. Ук кызымак шийтинде төрүүр ха-ваннар ту-руп үзүтүшкенин чедип-пес.

Бо өзүчел болгаш орул-ганды малды оон өстүрер дээр болза, чаа кызымактын не-мел дугар черк. Колхоз башта-ар терн бөжө кызымак са-лаа чогуур. Кажээ-хоразы шак кыдыг багай турар болза, ха-ваннармын албеп өзөр-дөө, ээтиг-чагыт кылдыр сем-ирти-даа берге.

О. САПЫН.

Универсал—станок

Ереваннн фрезер станоктары кылдыр заводу 6А75П деп моделдиг чүгү-дүр демир чоңдурар ажилдары кылып шы-даар агрегатты бүдүрүп үндүрүп эгелзэн. Ол станок-биле демир чоңдурар, болбаазырадырының он хире хевирлаг ажилдарын кылып болур. Ол чаа станок бүдүрүчүлүүнү талазы-биле алаа дөмөй өскө агрегаттардан ийи катап улуг бооп турар. Станоктуң үш сөдүнүн кырынга чүгү-дүр хемчээлди болгаш хевирлаг демир кезектерин болбаазыра-лып болур аргалыг.

Чаа хевирлаг станогун машина кылдыр болгаш прибор бүдүрүп үндүрер үлөтүрлерде калбаа-биле ажылгап турар. Ол станок тоску беш чылда Ереваннн ол заводунда кылдып үндүрүп эгелзэр ужуруг агрегаттарының саньында кирип турар.

ЕРЕВАН.

(СЗТА-ның көрр).

ДОПЧУ МЕДЭЭ

«РСФСР-ниң районнар (хо-райлар) улус сударын со-гуур дугайында Дүрүмүн» 68 болгаш 69 чүдүдери азы-рап халашкан улус шийте-кчииниң орулга Эриниң сонгулда округунуң тала-зы-

биле Эрин район судунуң улус шийтекчииниң сонгуур сонгулданы 1973 чылдың фе-раль 11-де, воскресеньде, чо-рулар деп Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиум шийтирилзэн.

Дүвүренич медээ

КЫШТАГЛААШКЫНЫҢ БАЙДАЛЫ БЕРГЕ

Бин-Хем районда «Өк» совхозтун деңизеринде хар улуг дүшкөн. Оон кадында, мылын харны хат улам-на хөртүктөп наалган. Ынчангаш хойжу чер олардыры дыка бергедзэн. Сов-хозтун Чангыс-Аашта хойжу бригаданында кыштаглааш-кынының байдалы дыка нары-дап турар. Ында үш кодаңда төрүүр хойлар, ийи кодаңда ирт, ийи кодаңда хураган бар. Ылангыя хураган кадарчызы Хертен Санчының малы дыка арып, баксыраан болгаш ха-рын-даа өлүп хорап турар апарган.

Ук хойжу бригадада байдал бо хире бергедеп турда, сов-хозтун дирекциязы малчы-нары мал чөм-биле чогуур үезинде хандырайн турары элдепиг. Мал чөм совхозта четчир умурлуг. Ынчангаш оон баш удур тус-тус кода-нарга шын хуваап, сөөртүп чедирбзэн чоруп багай урун-тарга чедирип турар. Оон аңгыда, малчынарме тара-зын болгаш саваң чорудар-да, кыны кодаңга, кымыга че-дирерин тодаргай айтпас, ын-чангаш мал чөм сөөрткен не-ханизаторлар душман-на че-ринге апарып дүжүрүп каап-тар чоруктар бар. Моңк ула-мындан чамдык кодаңдарда мал чөм үстүп турары ол.

База бир четпес чүве бол-за, олардың харын дал-былаарын организаставан турары болур. Харын дал-былаарын малчынар не-гээр, далбылаар транктор неделяда чангыс катап кел-келер, чамдыкта шуут кел-бейн бар. Харны айт-биле далбылаар дээр, херелет-тинер херекселдер база чөм.

Кышкы үеде малчынар эр-гемон чугула чүдүлдер болур айт херекселдери: шана, хомут, дуга чок. Ол ышкаш кышкы үеде малчынарның амыдырал- чуртта лгезине чогуур сагыш салбайн турар. Маңаа чангыс чинектен ки-рип кирерин. Чангыс-Ааштың хойжу бригаданын тевүндө чунар-бажык бар. Ону ажыг лавастаандан бээр ийи чыл четкен, оон сонгары ойбан. Автолака ай дургузунда безин кодаңдарга келбейн бар. Бри-гадар Н. Дербин малчынар-ның ажил, амыдыралын со-нуургап, аалдарга келбейн ту-рар.

Кышкы үеде мал ажилы-ның продуктуларын бүдүр-ерин болгаш белектерин көү-дөдир дээш Бүгү-эвилелдин социалистиг чарыжына боттары дугайында партия болгаш ча-зак тускай доктаалды үндүр-ген болгай. Ону бистик сов-хозтун малчынарына та-ныштырары-биле мынчага че-дир хурал кылбаан. Ынчан-гаш малчынар боттарында социалистиг хүлээлгелер-дөө албаан, төрүүр 100 хойга онааштыр чөмө хураган де-руктулары, хойдан каш кг дүн алыры билдинмес.

Бо чыл — тоску беш чыл планның шийтирилгү чылы болгай. Ынчангаш кичи буру-у улуг күженишкенин-биле амыдыралын, мурундагы-зындан бедик көргүзүгү чед-ип алырында чүткүп турар. Ынчагаа үстүндө айткан четпестер бистик эки ажил-даарышка шаптыган турар-дыр. Оларны доп-дараан чы-лаары херек.

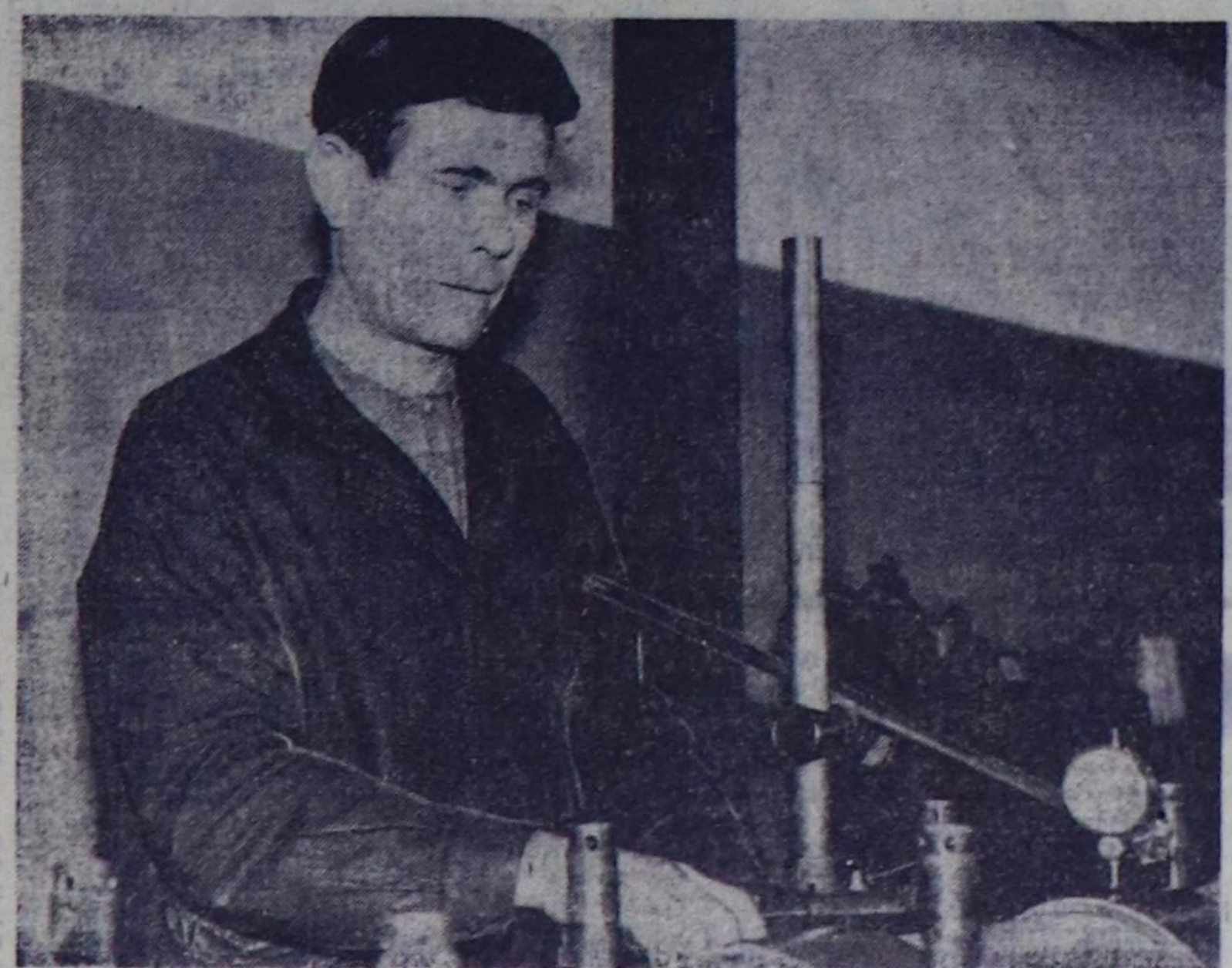
О. УЙУН-ООЛ, «Өк» совхозтун хойжуу.

Тыва коммунисттериниң сеп-телге мастерскасында спе-сарь-дизелист Евгений Петро-вич Сергеевич коллектив не-жигүүнери «алдын холдуг мастер» дижи. Дизельдиң тургузуун ол эки билер, ынчангаш үрелген нежиктерин септеп чартыр талазы-биле бедик мергекжилди.

Бодунуң ажилына кызымак эш бүдүрүлгө програмказын үргүчү ажыр күүседип ту-рар.

ЧУРУНТА: Е. П. Сергеев дизель тургузулганың септээн кезээниң туржунчо шын салдынганын хынап тур.

А. СОНУРОВТУҢ фотоу.

Эртем болгаш техниканың бурунгаар депшилгези дээш

(Эртем-техниктиг ниитилелдерниң IV Бүгү-эвилел съездизи)

Эртем шийтелелдериниң, чогаалмаларының болгаш ажилышкынының түңнел-дерин улус ажил-агыйында дүргөн ажылга киреринче эртемдештерин, инженер-лерин, техниктерин, ажил-чынарын күженишкенин-дерин меңдээр, эртем-ши-чпел ажилдарын калбар-тары — эртем-техниктиг ни-тителдериниң кол-даа сорул-галары ол бооп турар. Оларын хүлээлгенинде каттышкан ады миллион эртемденер, улус ажил-аг-ыйының специалистери, чар-тыкчы ажилчылар болгаш бүдүрүлгелериниң мурнакчы-лары боттарының бүт-дө би-лиги, доруктулазы, мергежялы, чогаалык күжүн комму-наам тургузарының херээге берип турар.

СЭКП ТК-ның Чыгыш сек-торлары эш Л. И. Брежневтиң 1969-жыл 30 чылында дуга-

жында илеткелденде партия-ның идея-кижилигидеген ажилында идея-кижилиг ду-залчылары кыжаң-даа хөй-ниги организациалар бооп калгенин оонадап демдегелзэн. Оларын саньыга туртуп эр-тем-техниктиг ниитилелде-ри — совет эртемниң болгаш техниканың улам улуг деп-шилгези дээш мога-шыл-чак демиселчип организаци-лар база кирип турар.

Кылдырган ажилдың түң-нелдерин үндүрер, беш чыл-дың үшкү шийтирилгү чы-лында чурттуң эртем-техник-тиг ниитилелдериниң мур-нунда туруп турар, сорул-галарын чыңаалажып көр дээш алырар 24-те Крестиниң Улу-ордузуна эртем-техниктиг ниитилелдериниң IV Бүгү-э-вилел съездинде бир муң ажыг

делегаттар чыгылап. Сура-лыг совет эртемденер, ниитилелдериниң активчилери, министрстволарының болгаш төш албан черлериниң ха-рыскалыг ажилдакчылары, партия болгаш совет органи-зациаларының төлөөлекчилери залга олурган.

Номчукунун бодалдары

НАЙЫРАЛДЫН АЛЬМАНАГЫ

ЭРТКЕН чылым үчүн «Улут-Хем» деп чечен чогаал альманагынын 31-ги дугаарын союуруга номчудум. Сагыш-сеткилдик домолор келер чүүл — СССР-нин тургустунганын бээр 50 жыл оюнга уг альманахты турсаатканы. Мында инити-ани-биле 30 шүлүктөрү «Совет улус найыралын чогаалчылар ырлажып тур» деп инити эге-беле паралаң. 23 нациалар-нын чогаалчыларынын шүлүктөрүн кирген.

Украинанын калбак-делгем тараалан шөлдөрү, Грузиянын кадыр дагыларынын негилдери, оон эрги, чаа амыралы, Белоруссиянын айыл, чытыгы тапталы, Узбекстандын то-визи, солгу черини харлыг шуурганын амы амыралга аалга бооп хуулган дээш, черде дыма байлак, утказы ханы, оотулазы таарымчалыг шүлүктөр киргизген-дир. Чыжээлэрге, казах шүлүктү М. Алмизбеттин «Хочуну камуниске», украин чогаалчы М. Рыдскийнин «Мен—Совет тургустуну огу мен», К. Симо-новтун «Төрөн чүт» деп шүлүктөрү болжаш эске-даа чогаалчыларын Төрөн чүтү, күш-ажылга, эп-найралга ту-раскаатан шүлүктөрүн сө-нуугал-биле номчудум.

Альманахта эвилелешкен 15 республикаларын чогаал-дарын кыргынын көргөш, хей националдыг студенттер өөр-еки турар институтумга бо альманахты көргүзүп, таныш-

тырганым — аас-кежим деп санадым. Бо «Улут-Хемни» найыралдын альманагы деп санадым, «Совет улус на-йыралын чогаалчылар ырла-жып тур» деп инити эге-беле паралаң. 23 нациалар-нын чогаалчыларынын шүлүктөрүн кирген.

«Романнар, тоожулар, чечен чутаалар» деп эгеде Кызыл-Эрик Кузанын «Улут чок Улут-Хем» деп романында үзүндүлөрүн номчууру чере мадаанчыг болду. Чүгө дээр-ге калдыг-даа чогаалды номчу-угедей бээр, чогаалчы ном-чукуну чүнү-биле халында бээрин, оон шилин тышкан ар-галары кижини боданырыңче албадан келеринде бүтү чүгө тамааржыр. Чыжээлэргө бо-лжаш бээр, чазанычы киж кал-дыг-бир чүбени кылып олур-ла, оон холунда ыштыгы, даш-тып калдыг-бир дүрүжө кан-чаар шилин келерин тажым-зындай хайгаар олурган ки-жинин оло ала-тайгаар халы-да бээрине оон дөмөйлөп болур. Шаа ылым күш Кы-зыл-Эрик Кузанын бо ро-манында үзүндүлөрү бар. Кижини халыкшыды, бодан-дырып келер-дир. Чыжээ:

«Ычкан инек чыл турган. Орус улус 1901 чыл димир. Оон бээр дөрт чыл эрт-кен. Барым-Ансының аданаа

Улут-Хем кыдында шынаа черге сарыг салдыг орус киж чедип келгөш, доорбаш төрө-тер-биле бажым тула берген».

Мону номчаа киж дораан-на номдан бичи адырмыл, бо-ланыр апаар.

1901 чылдын соода, 4 чыл болганда, ол 1905 чыл ыт-кажыл. 1905 чылда Россияга революциг демиселди, аныг демиселдин огу кызыайнып, эрги күш-биле чаа күш үскө-лөжүп, пашкылажып, келер үениг салым-чолу чогуу кым-ын холунга баарыл деп ай-тырыг салдынып турла, оза-лааш черге кээп бажым ту-дуп чыдар, чүгө сорулгалыг кижал бо деп номчуку союу-гай бээр. Ол сорулгалыг-биле ит-теп чорутарымыска бай ук-тук, ажык-кончаа, хууда аас-кежим сүртү чоруту, кажар-оптуг «Север-орус» деп шо-залыг Семен Лукич Домога-чих деп киж болур. Оун били-лип алганынын соода, ам чүү болу бээр ирги дээш, улам-на синигип эгелээр бис. Бо дээр, чогаалчынын номчу-чуу халыкшыл, оун шын би-риниче чедип чоруп олурар уран аргамыс-дыр.

Романың кажан үнү кел-дин номчукту четтикпей мавап, бол-батарында сура-лажып турары ол дээр, ав-чым. Чейтүг үеинде ол тоо-вас-даа (индыг чорук тала-тыг болурунча бүтүрелдик дөмөт), камалаашында на-рак-кымыл ойлап, оонку ор-тан үеинде хей-ады кирер киж. Мухиян ылым мо-ау-шчылары оонку эгезин ой-нан шырааында бооп чада-вас. Чемпионатка киреш-көрдөр чүгө Мухия оонку эгезинде (дебютка) үргүлчү бергедешкине таарымал турган болжаш Кузанын-биле меню уттурган чыдааында даа мыда болжаш. Ол хиреде-ле Мухия тилекчилер болуу-гө киргени оон кызымак бе-лен-селен саткыныс, оон шүдү-дүгүзү бодаткан турар.

А Кузанын чедикши-нин таарымал эвас. Чемпионат эгелээрини мурвунда-ла оун тилекчилерин бирээш апаар деп саан турган мен. Бо дээр, оонкай салыштыг киж. Кузанын оонку дээр-ге — өттүгүч чорук шуут чо-гу болур.

Мухия ышкан, Кузанын эки камаланып билер. Ил-чалы-даа, бир эвас Мухия камгаланып турган, туу-ру-жунда салдымыска боор болза, Кузанын оза көшөр дилеп тизырып кызып, шы-дарааның чакчык болгон көшөрүн үрүндөй-дээ кортпас ойночтук. Кузанын оонкай стратег-даа, өттүгү тактик-даа. Оонку эгезинде мыдыг көчүгү эвас хиреинде, чемпионатка ол адарында теоретиктер гроссмейстер Се-мен Фурман биле мастер Александр Капенгут оларын-кичилан камгаланып мыак варгантырында чет-пестер эскериптеп, удуу алтыг бааа элден.

Түгөндөй Михаил Таль мында дээр:

— Устүдө аданым гросс-мейстер болжаш мас-терлер ойнаарын стилин-даа, арга-мергелжип-даа талазы-биле айы-аңгы киж-дөр болуу турарын эскерип каан боор силер. Оларын-кичилан камгаларга азым-биле маргылдааларга кир-шпоз, дуржулажып кой. Ил-чал-даа оларын-кичилан кайы бирээш, бирги эгезде Карпов, эпа-лар азым-биле маргылдаанын сөөлүдө делегейин бирги че-ри дөш демиселди үргүлчү-ээр болза, мен алаа бичи-каа чыктыгымыс мен.

(ПМА).

Мухиян чемпионатка чедикши-нин устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

Мухиян чемпионатка чедикши-нинер устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

Мухиян чемпионатка чедикши-нинер устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

Мухиян чемпионатка чедикши-нинер устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

Мухиян чемпионатка чедикши-нинер устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

Мухиян чемпионатка чедикши-нинер устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

Мухиян чемпионатка чедикши-нинер устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

Мухиян чемпионатка чедикши-нинер устүгү кайт-ган, мында-даа ол чөптүг болушкун. Бо дээр, шына-ла салым-чалааныг шыдыраа

айымадыг тактика-биле дү-жүп турар. Бо шыдыраачы-да сула дээр талаа херек кыры-ла чок. Карпов шыдыраа саймарып, өзү турган ойбак-чы, мындааш акаа итегед-ди-биле бүтүрөп болур.

— Одессанын шыдыраачы-зы Тукмаков эпаалар айы-биле маргылдаага ойнаар үш кижини бирээш болуу жууруг деп эске-лөр-биле бир дөмөй баа мычаар са-наар мен — деп, Таль улам-кылайт. — Оон ойнаары эр-диди, турушту эки сайгаар болжаш хей арга-теарып. Ол чорук калдыг-даа гроссмей-стерге айымдыг.

Савонич чедикши-нинер-ге өөрү турар мен, чүгө дээр, СССР чемпионатында үшүк-бешки черлерин үлө-жир гроссмейстер бүтүрүгө чедикшин болур. Мурнуку чемпионатка Савон тилеге чедип алганынч соода, оон узуунче хей бүдүчө чок чо-руктар болушкан. Эпаа мар-гылдаанын оон баштайгы аптырыштары чүгө оон-биле тайылбырлап болур деп санаар мен. Ол хиреде-ле Са-вон аптырышмынанын ажил эртеп, шыдыраачы кижиге чутуга моу-шчылар болуу психология талазы-би-ле быжым туруштуун көргүс-кен.

торун ажылынын дөштүгү деп билдим.

«Улут-Хем» альманах чүгө номчуктуну, ынак ному эвас, ол кончук күштүг пропаган-дист, агитатор, сүмелекти деп түнеди ундүрүп болур. Чүгө дээр «Улут-Хемне» чо-гаалды аны-бүрү жанрлары чырыттынып, үгөн санмында-ла ынал-ла бир-ле чаа чүгү-дү номчукту тып турар.

Бир эвас шүлүктөр, шүлүк-лөрдү таадым-биле чутаалар болза, 31-ти альманах кир-ген шүлүктөр ийлеги утказы-даа, дыла-даа, чаа-чаа де-нелдерини талазы черле че-дикши-нин болганын демде-лээр өөрүчүг-дүр.

Хууда номчукту бодалым өзүгүр мындыг авторлары шүлүктери менде оонкай тааржып, сеткиленип кирген. С. Колданын «Чараш-тыр, оо!», К. Эзер-оолдун «Чар-тылган черим», С. Молдуга-нын «Мугур» болжаш эске-даа. Оларын чогаалдарын «да-ымдары» быжытып, өзүп, дыла-моаанын чечени, арга-дуржулажынын улугтаны номчуктуну союуруга боор-дир.

Анык үнерден М. Чкалов — «Салым-чолдун айбы», С. Чыргал-оол — «Чыгы-

чынын хайгааралы». Аракчаа Ондар — «Ачам тевер», С. Базар — «Чонгун үнү», К. Натпиг-оол — «Малчыннар чажыды» дээш эске-даа эп-терин шүлүктери солун.

«Улут-Хемни» бир оонкай чүлү — критика болжаш биографиянын сандынын көвүрөни. Алаа Ч. Куулар-ын «Араттын сөзүндө» найы-ралы темасы, Ч. Серен-оолдун «Чогаалчынын сөзү» А. Дар-жайын «Демир огулда» че-рүлээ» деп чүлүлери хамаар-жыр.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүлүгүн кончу-ла халыкшылдыг номчук. Мында күш-ажылын калды-даа хевир алаа-ла «тайгаар бүтпес, ол ынал-ла күженин-кенин, ханы бодалын кат-тышканын ажал болур деп батыл турары тыныг.

Тус-тус авторларга тамаар-рыштыр оонкай демдегелез чогуу чүгө чүл дээш, чогаал-ды сайгырып, «чүлүгүч» ха-нылап кирип турары болур. Билдирмес, сагышка четпес азы өөрүчүг болжаш макта-сачыг чүлүлери тып, оун канчаар биле чогуучалыгы деп тайылбырлап, билдирип турары номчуктуга-даа, чо-гаалчыга-даа ажыттыг.

Степан Сарыг-оолдун «Ажыл» деп шүл